

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1. DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1374
Toplantı Tarihi/Sayısı : 28.11.2023/34
Karar Numarası : 2023/924
Başvuran : A. A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Ereğli (Konya) T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : Toros Mah. Şehit Metin Düzgün Cad. No: 11, Ereğli \Konya

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın kaldığı ceza infaz kurumunda bulunan revirde infaz ve koruma memuru tarafından kötü muameleye maruz bırakıldığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Yirmi dokuz yaşında olduğunu, 25/8/2022 tarihinde sol kolu ve elindeki tendom ile sinir kaybı rahatsızlıkları sebebiyle muayene olmak amacıyla bulunduğu Konya Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu revirine gittiğini, Kurum revirine sıklıkla gidemediklerini, bu sebeple Kurum doktoruna mevcut sağlık problemlerini ve daha önceden ivedi olarak hastaneye sevkini ifade ettiğini, bu sırada revirde duran ve ismini O. olarak bildiği infaz ve koruma memuru tarafından görüşmesini kısa keserek dışarıya çıkmasının söylendiğini, infaz ve koruma memuruna rahatsızlıklarını Kurum doktoruna ifade etmek istediğini söylemesi üzerine kendisinin üzerine sinirli ve yüksek bir ses tonu ile yürüdüğünü, infaz ve koruma memuruna kendisinden şikayetçi olacağını beyan etmesi üzerine infaz ve koruma memurunun “*Kime şikayet edersen et ...*” diyerek Kurum doktoru ve diğer mahpusların yanında yüzüne vurduğunu,

b. Durumu hemen infaz ve koruma başmemuruna bildirdiğini, infaz ve koruma başmemuru aracılığıyla Kurum revirinden darp/cebiri raporu aldığını ancak raporun hastaneden alınması gerektiğini bildiğini, bu sebeple ailesi ile görüntülü görüşüğünü, ailesinin yüzündeki şişliği ve izi aynı tarihte kaydettiklerini, ayrıca Kurumda olaya ilişkin mevzuata aykırı olarak eksik tutanak tutulduğunu, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 86'ncı maddesinin üçüncü fıkrasının (d) bendi kapsamındaki suçla ilişkin şikayet aranmadığını, olayla ilgili diğer mahpusların, Kurum doktorunun ve ailesinin kaydettiği görüntülerin delil niteliğinde olduğunu iddia etmekte, söz konusu infaz ve koruma memuru hakkında gerekli işlemin yapılmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Ereğli (Konya) T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu (Kurum) Müdürlüğünden 9/9/2022 tarihinde alınan yazılı görüş ve eklerinde özetle;

a. Başvuranın, 25/8/2022 tarihinde sağlık konulu dilekçesine istinaden kurum revirine çıkarıldığı, ısrarla hastane sevkini hızlandırılmasını istediği, Kurum hekiminin hükümlüye başvuranın hastane sevkine sırası

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

geldiğinde gideceğini söylediği ancak başvuranın “Ben ağrılarımdan yatamıyorum beni hemen gönderin yoksa sizi şikayet ederim.” gibi söylemlerde bulunduğu, yine Kurum hekiminin hükümlüye ağrıları için iğne yapabileceğini söylediği, ancak hükümlünün tartışmaya devam ederek dışarı çıkmamakta ısrar ettiğinin 25/8/2022 tarihli tutulan tutanakta anlaşıldığı, başvuranın bu davranış biçiminin hükümlü/tutuklu vakarına yakışmayacak tutum ve davranış olduğu, yapılan değerlendirme sonucunda şahsın eyleminin sabit olduğu ve bu eylemine uygun şekilde cezalandırılması gerektiğinin anlaşıldığı,

b. Başvuru dilekçesinde bahsi geçen hususlara ilişkin olarak başvuran hakkında disiplin soruşturması açıldığı, disiplin soruşturması raporunda hakkında 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 37’nci maddesinin birinci fıkrası; “Hükümlü hakkında kurumda, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, (...)”¹⁰ yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlâl ettiğinde, eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır. (Ek cümle:14/4/2020-7242/23 md.) Hükümlünün duruşma, sağlık, eğitim ve çalışma gibi nedenlerle geçici olarak kurum dışında bulunduğu yerler de bu fıkranın uygulanması bakımından kurum olarak kabul edilir.” hükmü ve 40’ıncı maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendinde belirtilen “Kurum görevlilerine karşı uygunsuz söz sarf etmek veya davranışta bulunmak” eylemini işlemiş olmaları nedeni ile “1 ay ile 3 ay arasında bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma disiplin cezası” ile cezalandırılması gerektiğine ilişkin mütalaa verildiği,

ifade edilmiştir.

c. Kurum tarafından başvuranın dilekçesinde bahsettiği sağlık sorunlarına ve darp cebir raporuna ilişkin olarak Kurum Hekimliği tarafından tanzim edilen bilgi notu, sağlık evrakı ve darp cebir raporu ekte sunulmuştur. 25/8/2022 tarihli ve ... sayılı Kurum aile hekimi imzalı darp cebir raporunda “Şahsın yapılan muayenesinde genel durum iyi bilinci açık oryante koopere vital bulgular stabil GKS:15. Yeni darp cebir bulgusu yoktur. Hayati tehlikesi yoktur. Durum bildirir kati hekim raporudur.” notu düşülmüştür.

4. Başvuran yazılı görüş sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun’un 17’nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; “özürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği” hükmüne bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 65’inci maddesinin birinci fıkrasına göre; “Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

10. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmeksizin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15'inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörmemiştir (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), *Selmouni/Fransa*, B. No: 25803/94, 28/7/1999, para. 95; *Assenov ve diğerleri/Bulgaristan*, B. No: 24760/94, 28/10/1998, para. 93.).

11. AİHM, kötü muamele konusundaki iddiaların uygun delillerle desteklenmesi gerektiğini belirtmektedir (AİHM, *Klaas/Almanya*, B. No. 15473/89, 22/9/1993, para. 30). Mahkeme, bir delilin değerlendirilmesinde "makul kuşkunun kalmaması" şeklindeki kanıtlama standardını kabul etmektedir; ancak Mahkeme böyle bir kanıtlamaya yeterince güçlü, açık ve tutarlı çıkarsamalardan veya aynı biçimde çürütülememiş karinelere dayanarak varılabileceğini eklemektedir (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No. 5310/71, 18/1/1978, para. 161). Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesi (AYM) de iddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için soyut iddiaya dayanan şüphe ötesinde makul kanıtların varlığı gerektiğinden bir kanıtın ancak yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilmemiş birtakım karinelere dayanarak oluşabileceğinin ve bu hususlara ek olarak kanıtlar değerlendirilirken ilgililerin süreçteki tutumlarının da dikkate alınması gerektiğinin altını çizmektedir (AYM, *Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para. 33).

12. AİHM, bir kötü muamelenin AİHS'nin 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28/9/2015, para. 86).

13. Başvuranın muhatap Kurum revirinde kötü muameleyle maruz kaldığına ilişkin iddiasını içeren dilekçesi, muhatap Kurumun yazılı görüşü ve ekleri ile ilgili mevzuat ve mahkeme kararları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Kurum aile hekimi ve sağlık memuru imzalı olaya ilişkin 25/8/2022 tarihli tutanaktan başvuranın revirde Kurum hekim ve personeline karşı çıktığı bu sebeple infaz ve koruma memuru/memurları tarafından başvurana müdahalede bulunulduğu ancak Kurum aile hekimi imzalı darp cebir raporundan anılan müdahalenin başvuranda darp unsuruna sebep olmadığı ve orantılı olarak gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Ayrıca, başvuran iddiasını destekleyen somut unsurlara, örneğin ailesiyle yaptığı görüntülü görüşmede ailesi tarafından yüzünde şişlik olduğunu gösteren kayıtlara yer vermemiş olup eldeki bilgiler ışığında hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı değerlendirilmiştir.

14. Sonuç olarak, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki söz konusu iddia kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, 6701 sayılı Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

28/11/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Afişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye